

לכבוד חברי המועצה הלאומית לגיל הרך

הנדון: סיכום ישיבת ההתנעה של המועצה לגיל הרך

ביום שני כ"ט בשבט התשע"ט, ה- 4/2/2019 התקיימה הישיבה הראשונה של המועצה לגיל הרך. מצ"ב בנספח רשימת המשתתפים בישיבה.

הישיבה עסקה בשלושה נושאים:

1. דברי פתיחה
2. הצגת פעילות המועצה
3. דיון ראשוני באתגרי הגיל הרך

להלן עיקרי הדיון:

דברי פתיחה

1. שר החינוך ויו"ר המועצה לגיל הרך בירך את חברי המועצה לרגל ישיבתה הראשונה, והציג את עיקרי החוק ומטרתו המרכזית – קביעת תכנית לאומית לטיפול בילדים מגיל לידה עד גיל 6.
2. השר המליץ על שתי דרכי פעולה אפקטיביות לקידום פעילות המועצה:
 - לצד עבודת התכנון, לנקוט בגישה של תפוקות ביניים ופיילוטים, כדי לייצר עשייה ולשדר ביטחון.
 - להקריין לשרים החוצה את העשייה המשמעותית של המועצה, כדי לאפשר את המשך פעילותה והתפתחותה כגוף מועיל.
3. פרופ' מנואל טרכטנברג, מיוזמי החוק, הודה לכלל הגורמים השותפים להקמת המועצה וקרא למיצוי הפוטנציאל של כל ילד באשר הוא.
4. כמו כן, הציג את עיקרי המסמך שכותב בימים אלו על המדיניות לגיל הרך:
 - הזהיר כי על אף ההסכמה הקיימת בנוגע לחשיבות ההשקעה בגיל הרך, אין היום גיבוי הולם במעשים ובתקציבים.
 - יש צורך בדגש מיוחד לא רק על התפתחות הילד אלא גם על התפתחות האם, כלומר תפקוד ההורים קובע את גורל הילד גם לאחר גיל 6.
 - יש להכניס לדיון את המושג **שוויון הזדמנויות**, בייחוד בהקשר של יכולת ההורים לשלם על מסגרות. זאת, בין היתר עקב המדיניות הנהוגה בישראל, לעודד ילודה ותעסוקה – מדיניות זו מחייבת הנעה של פעולה שלטונית שתטפל במשמעויות עידוד הילודה.
 - במקביל, יש לצמצם את חוסר השוויון המגדרי, שכן נשים בישראל נושאות בעיקר הנטל הקשור לילדים בגיל הרך.
 - עידן הבינה המלאכותית מחייב לצייד את הילדים במיומנויות קוגניטיביות ורגשיות מפותחות, אותן הטכנולוגיה לא תוכל להחליף, כך שיוכלו להתמודד עם האתגרים המתקרבים.
5. פרופ' טרכטנברג נתן מספר עצות מעשיות לפעילות המועצה:
 - על המועצה לשמש כמועצת מנהלים המנהלת אופרציה מורכבת, הפועלת באמצעות ועדות משנה מקצועיות בעלות משימות מוגדרות בתפקידים ובזמן. מסקנות הועדות יובאו למליאה לקבלת החלטות.

- על המועצה להכיר במתח הקיים בין איכות לכמות, ולא להתפשר על איכות טיפול ירודה רק על מנת להקים מעונות יום נוספים. בהקשר זה, יש לתת דגש מיוחד להכשרות כוח אדם בשיתוף עם מוסדות ההכשרה.
 - לוח הזמנים הפוליטי מאפשר מצד אחד בנייה שקטה של תכנית ארוכת טווח עם סדרי עדיפויות, אך במקביל יש לייצר מסמך עבור שר החינוך הנכנס, כדי לקדם את פעילות המועצה ובכך לחזק את השפעתו הפוליטית של השר.
6. סגנית יו"ר המועצה הדגישה כי הנחת היסוד של המועצה היא שהגיל הרך זוהי ההשקעה הטובה ביותר עבור ילדינו, וכי חינוך מתחיל מגיל לידה. כמו כן, ציינה כי יש לגבש תכנית בסיסית לפעילות המועצה עד לכניסתו של השר הבא.

הצגת פעילות המועצה

7. סגנית יו"ר המועצה הציגה את הפעילות הצפויה של המועצה, בתוך כך:

- המשימה העיקרית היא להכין תכנית לאומית רב-שנתית. לטובת העניין, חברי המועצה קיבלו מינוי לארבע שנים.
 - כחלק מפעילות המועצה, עליה להקים ולנהל מרכז לאומי למידע על הגיל הרך שייתן גיבוי מחקרי להחלטות ולהמלצות הועדה.
 - החלטות והמלצות הועדה יובאו בפני ועדת שרים (חינוך, רווחה ובריאות) ויתורגמו לתקציב.
 - החוק מאפשר לקיים ועדות משנה, שיהיו פתוחות לציבור הרחב ולגופים שאינם שותפים במועצה.
 - המועצה תתכנס לפחות ארבע פעמים בשנה, בתנאי שישתתפו במפגש לפחות 12 חברים.
 - סדרי העבודה והנהלים לא כתובים בחוק, אך ניתן להתקין תקנות באישור הלשכה המשפטית.
 - המועצה נמצאת באחריות משרד החינוך, אך אינה חלק מגופי המשרד הכפופים למנכ"ל.
 - יפורסם סדר יום של המועצה ויועבר מידע לציבור.
 - הערכים המלווים את עבודת המועצה הם: אחריות ומחויבות, שותפות, שקיפות, מקצוענות ומצוינות, כבוד, אחדות ושונות.
 - בכל ישיבה ארגון מסוים יתבקש להציג תכניות שיאפשר לחברי המועצה ללמוד יחדיו, בשיתוף ובשקיפות כדי לספק ערך מוסף מבחינה מקצועית.
8. צוין כי חברה חיצונית תלווה את הקמת המועצה, כשראשית התהליך יהיה תכנון אסטרטגי לו יהיו שותפים כל חברי המועצה. בסוף תהליך העיצוב, תבנה תכנית רב שנתית בשיתוף עם אנשי תקציב, שתכלול גם תכנית הסברה ופרסום על הנעשה ומסמך הקמה.
9. צוין כי המועצה מתוקצבת ב-6 מיליון שקלים מהאוצר להפעלתה השוטפת, כאשר חלק יוקדש לאנשי המקצוע. בנוסף, האוצר התחייב שעל כל תכנית בת מימוש שתאושר באופן סדור, יועמד תקציב תוספתי.
10. הודגש כי מרגע הקמת המועצה, כל חברה יהיו שותפים לקביעות ולהחלטות - הן בעניין התקציב והן בעניינים אחרים.

נקודות מרכזיות מדיון ראשוני באתגרי הגיל הרך

11. יש לשים לב להבדלים הקיימים בין גילאי לידה עד 3 לבין גילאי 3-6. בעוד ש-90% מהילדים בגילאי 3-6 נמצאים במסגרות מפוקחות, רק 24% מהילדים בגילאי לידה עד 6 נמצאים במסגרות מפוקחות.
12. ההחלטות המתקבלות צריכות לתת העדפה מתקנת לגילאי לידה עד 3, משום שההחלטות שהתקבלו עד כה היטיבו עם גילאי 3-6 ופגעו בגילאי לידה עד 3 (למשל, הטבת שכר הגננות והמורות במסגרת "אופק חדש" גרמו לכך שהמטפלות ינשרו לשכר מינימום).

13. יש צורך בהכשרה ובהדרכה של צוותי החינוך והטיפול בגיל הרך ובגילאי הינקות בפרט, בשל הקריטיות של שלב זה בהתפתחות הילד.
14. הודגש שהעבודה עם הילדים צריכה להתבצע דרך ההורים ודרך הדרכתם.
15. בהיבט הבריאותי, נדרש לייצר ממשק בין מערכת הבריאות לבין ההורים והילדים, באופן שיסייע בחיסונים, תזונה נכונה וכדומה.
16. במסגרת עבודת המועצה, יש לדאוג לשוויון הזדמנויות לכל ילד במדינת ישראל על ידי תקצוב שוויוני, בין אם בחינוך הרגיל ובין אם בחינוך המיוחד. בנוסף לסל הבסיסי, יש לתעדף אוכלוסיות בסיכון ואוכלוסיות פריפריאליות, כדי לייצר סטנדרטיים איכותיים.
17. בהקשר התקציבי, הוער כי יש להצביע על מקורות תקציב שיאפשרו את יישום החלטות המועצה. הוצע לצרף נציג אוצר לטובת העניין.
18. הוער כי ישנם אתגרים משמעותיים ולכן הצלחות קטנות אינן מספיקות - נדרש לבצע שינויים גדולים בתחום – למשל, נושא התקינה, השכר, תנאי העבודה, אופק הקידום של המטפלות.
19. הודגש כי נדרשת ראייה מערכתית שתסייע להחליט מהו השירות הבסיסי אותו כל תינוק שנולד מקבל מהמדינה. זאת, בין היתר בהסתכלות על המענים הקיימים ולמידה מהידע הקיים באגף למעונות יום וממענים אחרים הקיימים בשטח.

נספח: רשימת המשתתפים בישיבה

חברי המועצה

1. נפתלי בנט – יו"ר המועצה ושר החינוך
2. סימה חדד – סגן יו"ר המועצה
3. ד"ר הדר ירדני – משרד הבריאות
4. אמיר מדינה – משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים
5. מיכל כרמל – משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים
6. נחום עידו – משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים
7. ורד כרמון – משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים
8. אורי שלומאי – משרד המשפטים
9. חנה שדמי – משרד החינוך
10. חיים יפרח – משרד הפנים
11. מיכל מנקס – מרכז השלטון המקומי
12. אוריאל בוסו – עיריית פתח תקווה
13. פרופ' אבי שגיא – אוניברסיטת חיפה
14. ד"ר סלויה סאבא סעדי – המכללה האקדמית לחינוך גורדון
15. רבקה פישמן – החברה למתנ"סים
16. ד"ר נעמי מורנו – ויצו העולמית
17. לילי לוינטון – בית איזי שפירא
18. הרב יצחק גולדרנופף –רשת "גני ילדים ומעונות יום בית יעקב"
19. דוד הדרי – אמונה
20. פרופ' צחי גרוסמן – ארגון רופאי הילדים

משתתפים נוספים:

21. פרופ' עמנואל טרכטנברג